

Portaalvraag zelfregie jongeren

In de nieuwe zorg voor jeugd die sinds 2015 in handen is van de gemeente, ligt het accent op ruimte geven aan de eigen verantwoordelijkheid van ouders voor de opvoeding van hun kinderen en op het versterken van de eigen kracht van ouders, jongeren en kinderen ingeval zij ondersteuning en hulp nodig hebben. Het vormgeven van dit beleidsvoornemen is in de praktijk volop in ontwikkeling. Een cruciale vraag daarbij is h oe de regie op het proces van ondersteuning zoveel mogelijk bij ouders en jeugd te laten, hoe hen aan het stuur te laten en tegelijkertijd niet te laten zwemmen. Bijzondere aandacht gaat uit naar de positie en zelfregie van jongeren, zowel in relatie tot hun ouders, medeopvoeders als professionals.

Naast docenten, mentoren en begeleiders van school, zijn het in de praktijk ouder- en kindadviseurs en jeugdadviseurs in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs die met jongeren te maken hebben wanneer zich vragen en/of problemen in hun ontwikkeling en opvoeding voordoen. Voor hen is de vraag aan de orde hoe de zelfregie in hun contacten met jongeren vorm kan krijgen. En welke voorwaarden daarbij van belang zijn. Omgekeerd is voor jongeren de vraag relevant hoe zij inspraak in en regie kunnen hebben over de begeleiding die zij ontvangen.

Tegen deze achtergrond formuleerde het Jeugdplatform Amsterdam de volgende vraag voor nadere verkenning: *Hoe kan zelfregie van jongeren in contacten met het OKT vorm krijgen? Welke voorwaarden en eventuele ondersteuning zijn daarbij van belang?*

Om de vraag te beantwoorden is een korte literatuurverkenning uitgevoerd en een verkennende raadpleging gedaan onder jongeren.

Literatuur

Uit de literatuurverkenning komt naar voren: zelfregie gaat vooral over zelf beslissen over hulp. Ook voor jongeren is dat belangrijk, zowel uit participatief oogpunt als volgens juridische kaders. Tot 12 jaar hebben ouders het recht om zonder overleg met het kind beslissingen over diens zorg te nemen. Vanaf 12 jaar moeten zowel ouders als jongeren worden geraadpleegd en ge informeerd,  en toestemming geven voor hulp. Vanaf 16 jaar bepalen jongeren of en welke hulp ze krijgen en in hoeverre ouders worden betrokken (mits de veiligheid dit toelaat). De mate waarin jongeren zelfregie kunnen nemen (zelf kunnen beslissen) hangt af van de context; kunnen zij dit zelf en laat de aard van de problemen dit toe? Van belang is dat jongeren de keuze hebben om *niet* of maar deels zelf te beslissen, als zij vinden dat zij dit niet kunnen.

Jongeren aan het woord

Uit de verkenning onder zeven jongeren van 15-19 jaar blijkt dat allen vinden dat zelfregie (zelf mogen beslissen over hulp en ondersteuning die je krijgt vanaf je 16^e) belangrijk is. In elk geval moeten ze deze keuze krijgen en moet er met hen worden overlegd of zij die keuze kunnen en willen maken. Mits de problemen niet zo ernstig zijn dat er heel snel moet worden gehandeld of er te grote beslissingen moeten worden genomen. Bijvoorbeeld over thuis blijven wonen of niet.

Jongeren moeten (mee)bepalen of ouders (of de school) geïnformeerd worden. Dit vinden zij heel belangrijk. Soms willen ze graag dat ouders worden betrokken; maar als zij hier twijfels over hebben moet hier serieus naar worden geluisterd. Bijvoorbeeld als zoeken van hulp als negatief wordt gezien in hun gezin. Als ouders of school worden geïnformeerd; dan samen met de jongere, is het devies.

Jongeren benadrukken dat zij niet altijd zelf beslissingen kunnen nemen. Soms is dat te lastig. Om goede beslissingen te kunnen nemen is voldoende en goede informatie heel belangrijk. Zij moeten goed weten welke mogelijkheden er zijn en wat de consequenties zijn van de keuzes. Ook dan kunnen jongeren nog fouten maken, maar dat is niet erg, zo menen ze. Daar leren ze van. Soms is het belangrijk te wachten met een beslissing, bijvoorbeeld als de emoties nog te groot zijn.

Professionals/OKA's kunnen op verschillende manieren bijdragen aan het realiseren van zelfregie door jongeren. Allereerst door het aannemen van een open en geïnteresseerde houding en door het geven van transparantie. Ook is het belangrijk steeds te checken bij jongeren hoe zij iets zien. Hoe beter de vertrouwensband met de OKA of hulpverlener is, hoe beter de jongere zelf een keuze kan maken. Dan hechten ze ook meer waarde aan het advies of de informatie van de OKA of jeugdadviseur.

De uitvoerige rapportage die over de raadpleging van literatuur en jongeren geschreven is, bevat achtergrondinformatie en praktische tips van jongeren voor OKA en jeugdadviseur hoe de zelfregie door jongeren te stimuleren en ondersteunen. De rapportage geeft een handig overzicht van literatuur over zelfregie, kaders en ondersteuningsstructuur voor jongeren in Amsterdam.

Deze vraag aan het Kennisportaal van KeTJA (Kenniswerkplaats Transformatie Jeugd Amsterdam) is beantwoord in het najaar van 2017, door Shira van Dongen en Pauline Naber (Hogeschool Inholland) en Nickey de Haan (Stichting Alexander). De verkenning is gefinancierd door ZonMw en de gemeente Amsterdam. Voor de gehele rapportage klik hier [\(link\)](#).